WYMAGANIA EDUKACYJNE Z JĘZYKA POLSKIEGO DLA KLASY V na rok szkolny 2026/2027

Uczeń spełnia wymagania określone dla klas IV-V.

W zakresie kształcenia literackiego i kulturowego:

Uczeń:

- poprawnie rozpoznaje tekst literacki, informacyjny, publicystyczny lub reklamowego określa cechy tekstu informacyjnego,
- określa główny temat utworu literackiego, dzieła sztuki, artykułu prasowego,
- wskazuje główną myśl tekstu, wyszukuje w tekście informacje wyrażone wprost i pośrednio,
- dokonuje selekcji informacji; odróżnia informacje o faktach od opinii,
- nazywa odczucia, emocje, jakie wzbudza w nim czytany tekst,
- przedstawia własne rozumienie utworu i je odpowiednio uzasadnia,
- wyraża sąd o postaciach i zdarzeniach, odpowiednio uzasadniając swoje stanowisko,
- identyfikuje znaczenia dosłowne i przenośne w tekstach,
- odróżnia dialog od monologu, wskazuje ich funkcje w utworze,
- wskazuje elementy świata przedstawionego, określając ich rolę,
- omawia akcję i fabułę w utworze, ustala chronologię wydarzeń,
- wskazuje wątek główny oraz wątki poboczne,
- charakteryzuje narratora, odróżnia narrację pierwszoosobową i trzecioosobową,
- wskazuje w utworze bohaterów głównych i drugoplanowych,
- rozpoznaje fikcję literacką, rozróżnia elementy realistyczne i fantastyczne,
- rozpoznaje podstawowe gatunki literackie (opowiadanie, nowelę, powieść, baśń, legendę, mit, przypowieść, dziennik, pamiętnik, komiks),

- rozpoznaje odmiany powieści, wskazuje cechy powieści przygodowej i fantasy,
- odróżnia autora od podmiotu lirycznego, wskazuje podmiot liryczny w utworze,
- rozpoznaje w tekście lirycznym podstawowe środki stylistyczne: porównanie, epitet, przenośnię (uosobienie, ożywienie), wyrazy dźwiękonaśladowcze, zdrobnienie, zgrubienie, apostrofę, anaforę, pytanie retoryczne, powtórzenie i określa ich funkcje,
- rozpoznaje elementy rytmizujące wypowiedź, w tym: wers, rym, strofę, refren, liczbę sylab w wersie i rozumie ich funkcję,
- wskazuje zależność między poszczególnymi częściami wypowiedzi: wstępem, rozwinięciem i zakończeniem,
- rozpoznaje komiks jako tekst kultury i nazywa jego cechy charakterystyczne,
- jest świadomym odbiorcą tekstów kultury adresowanych do dzieci i młodzieży,
- rozumie istotę adaptacji utworu literackiego i potrafi porównać ją z oryginałem,
- odczytuje tekst poprzez przekład intersemiotyczny (np. rysunek, dramę, spektakl teatralny).

W zakresie kształcenia językowego:

Uczeń:

- rozumie pojęcia: głoska, litera, sylaba, alfabet,
- odróżnia samogłoski od spółgłosek, spółgłoski twarde od miękkich, ustne od nosowych, dźwięczne od bezdźwięcznych,
- zna i stosuje reguły akcentowania wyrazów,
- zna funkcje litery „i”
- rozróżnia odmienne i nieodmienne części mowy,

- rozpoznaje w wypowiedziach: rzeczowniki, czasowniki, przymiotniki, liczebniki, przyimki, przysłówki i spójniki oraz określa ich funkcje w wypowiedzi,
- odmienia czasowniki w trybach orzekających, rozkazujących, przypuszczających, odróżnia bezokolicznik od formy osobowej czasownika, przekształca nieosobową formę czasownika tak, aby wskazać wykonawcę czynności, zna postać dokonana i niedokonaną
- odmienia rzeczowniki przez przypadki i liczby, określa rodzaj rzeczownika, odróżnia rzeczowniki własne od pospolitych, konkretne i abstrakcyjne, żywotne i nieżywotne, osobowe i nieosobowe, poprawnie zapisuje rzeczowniki własne,
- wskazuje przymiotniki w gronie innych części mowy, odmienia przymiotniki przez przypadki, liczby i rodzaje,
- stopniuje przymiotniki w sposób prosty i opisowy, regularny i nieregularny, zna przymiotniki, które się nie stopniują,
- wskazuje liczebniki w gronie poznanych części mowy, poprawnie stosuje formy liczebników głównych, porządkowych, zbiorowych, ułamkowych , nieokreślonych
- poprawnie rozpoznaje przysłówki spośród poznanych części mowy, stopniuje je,
- rozpoznaje przyimki i spójniki, określa ich funkcję w wypowiedzi,
- rozpoznaje następujące części zdania: podmiot, orzeczenie, dopełnienie, przydawka, okolicznik, formułuje do nich pytania, definiuje ich funkcje w zdaniu.
- określa funkcję wyrazów poza zdaniem, rozumie ich znaczenie i poprawnie stosuje w wypowiedziach,
- rozpoznaje związki wyrazów w zdaniu,
- rozpoznaje wypowiedzenia oznajmujące, pytające i rozkazujące, rozumie ich funkcje,

- wie, czym się różni zdanie od równoważnika zdania, i rozumie funkcje tych wypowiedzeń,
- rozróżnia zdania pojedyncze nierozwinięte i rozwinięte oraz zdania pojedyncze i złożone,
- rozpoznaje typy zdań złożonych współrzędnie i podrzędnie,
- przekształca konstrukcje składniowe, np. zdania złożone w pojedyncze i odwrotnie, zdania w równoważniki zdań i odwrotnie,
- poprawnie stosuje znaki interpunkcyjne, pisze poprawnie pod względem ortograficznym, stosując wiedzę o wymianie głosek, pisowni wielką i małą literą,
- pisowni „nie" z różnymi częściami mowy,
- poprawnie zapisuje wyrazy z cząstką „by",
- poprawnie zapisuje wyrazy z „ę" i „ą" w zakończeniu,
- poprawnie stosuje zasady pisowni wyrazów z „ó" „u", „rz", „ż", „ch", „h"
- wskazuje główne cechy języka mówionego i języka pisanego,
- posługuje się oficjalną i nieoficjalną odmianą polszczyzny,
- identyfikuje tekst jako komunikat, rozróżnia typy komunikatów,
- identyfikuje nadawcę i odbiorcę wypowiedzi,
- dostosowuje sposób wyrażania się do zamierzonego celu wypowiedzi,
- rozróżnia synonimy, antonimy, wyrazy wieloznaczne, rozumie ich funkcje w tekście i stosuje w wypowiedziach,
- rozpoznaje związki frazeologiczne, rozumie ich znaczenie oraz poprawnie stosuje wypowiedziach,
- rozpoznaje słownictwo neutralne i wartościujące, rozumie ich funkcje w tekście,
- używa stylu stosownego do sytuacji komunikacyjnej.

W zakresie tworzenia wypowiedzi:

Uczeń:

- wypowiada się na określony temat,
- używa odpowiednich argumentów potwierdzających zajmowane stanowisko,
- wskazuje środki perswazji użyte w reklamie, rozumie funkcję hasła reklamowego,
- rozpoznaje znaczenie niewerbalnych środków komunikacji,
- stosuje intonację poprawną ze względu na cel wypowiedzi,
- tworzy spójne wypowiedzi w następujących formach gatunkowych: opowiadanie twórcze z dialogiem, opis krajobrazu, list, dialog, komiks, e-mail do kolegi, sprawozdanie, dedykacja, zaproszenie, podziękowanie, ogłoszenie, życzenia, charakterystyka, tekst o charakterze argumentacyjnym, sprawozdanie z wydarzenia, filmu i ze spektaklu,
- tworzy logiczną, pełną, spójną i poprawną kompozycyjnie wypowiedź,
- rozumie rolę akapitów w budowaniu wypowiedzi, zna zasady ich budowy i je stosuje,
- tworzy plan odtwórczy i twórczy tekstu, tworzy opowiadanie na bazie planu,
- redaguje notatki (np. w formie schematu),
- pisze opowiadanie zgodne z planem, stosuje trójdzielną kompozycję,
- tworzy plan sprawozdania i redaguje na jego bazie sprawozdanie,
- rozróżnia współczesne formy komunikatów i odpowiednio się nimi posługuje,
- tworzy ustne i pisemne opowiadania związane z treścią utworu,
- wygłasza z pamięci tekst z odpowiednią intonacją, dykcją, właściwym akcentowaniem,
- przygotowuje plakat, tworzy przekład intersemiotyczny tekstu.

W zakresie samokształcenia:

Uczeń:

- płynnie odczytuje utwór literacki, potrafi wypowiedzieć się na jego temat,
- zapisuje pozyskane informacje w różnej formie,
- korzysta z informacji zawartych w różnych źródłach, poprawnie odczytuje treści obecne w encyklopediach, słownikach, leksykonach,
- gromadzi i selekcjonuje pozyskane informacje, poddaje je krytycznej analizie,
- stosuje zasady korzystania z zasobów bibliotecznych, umiejętnie korzysta ze słowników, encyklopedii papierowych i on-line,
- korzysta ze słowników ogólnych języka polskiego, także specjalnych oraz słownika terminów literackich,
- świadomie posługuje się technologiami informacyjno-komunikacyjnymi i wykorzystuje je do prezentowania własnych zainteresowań, własnej wiedzy.